

ПРЕДЛОГ ЗАКОН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ
Глава I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат правата на лицата со инвалидност за вработување и работа, вработувањето и работењето на лицата со инвалидност под посебни услови, основање и работење на трговското друштво за вработување на инвалидни лица - заштитно друштво (во натамошниот текст: заштитно друштво), мерките за поттикнување на вработување на лица со инвалидност, самостојното вршење на дејност како самовработено лице и одговорност за повреда на одредбите од овој закон.

Член 2

(1) Лице со инвалидност, во смисла на овој закон, е лице кое има утврдени трајни телесни, сетилни, ментални или интелектуални попречувања коишто поврзани со социјалните и другите ограничувања го спречуваат неговото целосно и ефективно учество во општеството на еднаква основа со другите граѓани.

(2) Лице со инвалидност со преостаната работна способност е лице на коешто работната способност му е намалена за повеќе од 50% во споредба со физички и психички здрав осигуреник со исто или слично образование и способност поради што не може да ги извршува работните задачи со полно работно време и може да работи со скратено работно време или да биде распределен на друга соодветна работа согласно прописите кои се однесуваат на работните односи и колективниот договор.

Член 3

Одредбите од овој закон се засноваат на начелата на:

- 1) почитување на правата на човекот и достоинството на лицата со инвалидност;
- 2) целосно и ефективно учество и вклучување на лицата со инвалидност во општествениот живот;
- 3) поттикнување на вработувањето на лицата на соодветни работни места и соодветни услови за работа;
- 4) промовирање на стручна и професионална рехабилитација, задржување на работата и програми за враќање на работа за лицата со инвалидност;
- 5) забрана од дискриминација на лицата со инвалидност;
- 6) еднакви права и обврски;
- 7) родова рамноправност на лицата со инвалидност.

Член 4

На лицето со инвалидност се применуваат меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија.

II. ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ

Член 5

- (1) Лице со инвалидност се вработува:
 - со користење на финансиска поддршка;
 - со користење стручна поддршка преку работно оспособување и професионална рехабилитација;
 - со користење на финансиска и стручна поддршка;
- (2) Лице со инвалидност може да се вработи во заштитно друштво под услови определени со овој закон.
- (3) Лице со инвалидност може да се вработи и да работи врз основа на наод на Комисијата за оценка на работна способност.
- (4) При вработување на лице со инвалидност, работодавачот е должен да создаде соодветни услови за работење и адаптација на работното место во зависност од работното место и видот и степенот на инвалидноста на инвалидното лице кое се вработува.

Член 6

- Лице со инвалидност кое сака да се вклучи на пазарот на труд треба :
- 1) да се јави на покана за оцена на работната способност и утврдување на статус на лице со инвалидност;
 - 2) да се вклучи во образование и работно оспособување и усовршување;
 - 3) да прифати професионална рехабилитација;
 - 4) да соработува со стручни работници во текот на професионална рехабилитација, вработување и работа и да ги почитува работните обврски;
 - 5) да ги прифати мерките на активните политики за вработување и
 - 6) да прифати вработување во согласност со професионалните способности.

Член 7

- (1) Работодавач кој има вработено повеќе од 35 работници, освен странски, дипломатски и конзуларни претставништва и друштва, треба на соодветно работно место и со соодветни работни услови по сопствен избор да вработи лице со инвалидност, зависно од вкупниот број на вработени и дејноста која ја врши.
- (2) Квотата од став 1 на овој член не може да биде помала од 2% ниту поголема од 6% од вкупниот број на вработени кај работодавачот кој има обврска за вработување на лица со инвалидност.
- (3) Доколку пресметката за квотата од став (2) на овој член не е цел број, вредноста до 0,5% се заокружува на помалиот број а вредноста над 0,5% се заокружува на поголемиот број. Работодавачите кои имаат обврска да вработат повеќе од 20 лица со инвалидност, обврската за вработување се заокружува на 20.
- (4) За исполнување на обврската за вработување на лице со инвалидност кај работодавач се засметуваат вработените лица со инвалидност, учениците со пречки во развојот и студенти со инвалидност на пракса кај работодавачот, лице со инвалидност на работно, односно стручно оспособување за работа без засновање на работен односно, најмногу до шест месеци и лице со инвалидност чии што редовно образование го стипендира работодавачот.
- (5) Вработување на лице со инвалидност од став (1) на овој член се однесува на ново основано претпријатие.
- (6) Работодавачите кои немаат обврска за вработување на лица со инвалидност од ставот (1) на овој член, а имаат вработено лице или лица со инвалидност, како и работодавачи кои што вработуваат повеќе лица со инвалидност од пропишаната квота од ставот (2) и (3) на овој член, може да остварат награда.
- (7) Поблиските услови, начинот и видот на наградата од ставот (6) на овој член ги пропишува министерот за труд и социјална политика.

(8) Владата на Република Македонија го утврдува квотниот состав за вработување на лице со инвалидност од ставот (2) на овој член.

Член 8

(1) Вработувањето на лице, односно лица со инвалидност се врши преку јавен оглас и/или преку посредување на службата надлежна за посредување при вработување преку упатување на лица за вработување од евиденцијата на невработените лица, согласно потребите и квалификациите на лицето со инвалидност.

(2) Доколку работодавачот во период од 90 дена не може да обезбеди вработување на лице со инвалидност преку јавен оглас, вработувањето на лице, односно лица со инвалидност го врши преку посредување на службата надлежна за посредување при вработување преку упатување на лица за вработување од евиденцијата на невработените лица, при што работодавачот е должен да вработи од понудените лица согласно потребите и квалификациите на лицето со инвалидност.

(3) Доколку работодавачот по истекот на периодот од став (2) на овој член не може да обезбеди вработување на лице со инвалидност преку посредување на службата надлежна за посредување при вработување, вработувањето го заменува со стручно оспособување за работа или доквалификација без засновање на работен однос на лице, односно лица со инвалидност, најмногу до шест месеци.

(4) Доколку работодавачот не може да обезбеди стручно оспособување за работа или доквалификација, вработувањето го заменува со стипендирање на редовното образование на лице со инвалидност за период на редовното образование.

(5) По истекот на рокот од став (3) на овој член работодавачот е должен да го вработи лицето.

(6) За исполнување на условот за вработување на лице со инвалидност од член 7 став (3) и (4) став (2), (3) и (4) на овој член работодавачот е должен да ја извести Агенција за вработување на Република Македонија во рок од седум дена од денот на исполнување на обврската, односно по истекот на рокот за вработување.

(7) Формата и содржината на известувањето од став (7) на овој член поблиску ја пропишува Агенцијата за вработување на Република Македонија.

Член 9

(1) Работодавачот од член 7 став (1) од овој закон кој не ја исполнил обврската за вработување на лице со инвалидност е должен да пресмета и исплати паричен надоместок.

(2) Висината на паричниот надоместок од ставот (1) на овој член за секое лице со инвалидност за кое што работодавачот бил должен да го вработи на месечна основа изнесува месечен износ на бруто минимална плата утврдена со закон.

(3) Паричниот надоместок од ставот (2) на овој член се исплаќа истовремено со исплата на плата и придонесите од задолжително социјално осигурување, а најдоцна до 15-ти во месецот за претходниот месец.

(4) Во случај на неплаќање на паричен надоместок во пропишаниот рок, се применуваат општите даночни прописи доколку со овој закон поинаку не е определено.

(5) Паричниот надоместок се уплатува на сметка на посебен фонд за подобрување на услови за вработување и работење на лица со инвалидност (во натамошниот текст: Посебен фонд).

на начин пропишан со акт кој го донесува министерот за труд и социјална политика.

Член 10

Како самовработено лице со инвалидност според овој закон се смета:

- основање на трговско друштво и вработување во друштвото;
- основање на здружение и вработување во тоа здружение;
- вршење на занаетчиска дејност;
- вршење професионална дејност;
- носител на семејно земјоделско стопанство согласно закон.

Член 11

(1) Лицето со инвалидност заснова работен однос со договор за вработување согласно прописи од областа на работните односи, доколку со овој или друг закон поинаку не е одредено.

(2) Отказниот рок утврден со прописите од областа на работните односи за лице со инвалидност дополнително се зголемува за уште 30 дена, освен доколку отказот не е по вина на тоа лице.

Член 12

(1) Инвалидната врз основа на поднесено барање од лице со инвалидност, родител, старател или работодавач и работите кои може да ги извршува инвалидното лице со наод ги утврдува Комисија за оцена на работната способност на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фондот), а врз основа на непосреден преглед. Доколку инвалидната на лицето е утврдена од друг надлежен орган Комисијата за оцена на работната способност на Фондот ги утврдува работите кои не може да ги извршува инвалидното лице.

(2) Министерот за труд и социјална политика ги пропишува начинот на работа на Комисијата за оцена на работната способност, задолжителната документација потребна за утврдување на инвалидната и содржината на наодот од ставот (2) на овој член.

(3) Средствата за работа на Комисијата од ставот (3) на овој член се обезбедуваат од Посебниот фонд од членот 18 став (1) на овој закон.

(4) Лице со инвалидност може да биде самовработено лице, работодавач или да работи кај работодавач, доколку добие позитивно мислење од Комисијата од ставот (1) на овој член.

(5) Работодавачот е должен да го распореди лицето со инвалидност според наодот на Комисијата за оцена на работната способност.

Член 13

(1) Агенцијата за вработување на Република Македонија води посебен регистер за вработените лица со инвалидност, согласно со закон.

Член 14

Вработувањето на лице со инвалидност може да се спроведува и преку оперативни планови за активните мерки и програми за вработување.

Глава III ЗАШТИТНИ ДРУШТВА

Член 15

(1) Заради вработување на лице со инвалидност се основа заштитно друштво . Заштитното друштво може да се основа и да работи како заштитно друштво ако вработува најмалку десет лица на неопределено време од кои најмалку 40% се лица со инвалидност од вкупниот број на вработени, од кои најмалку половината се лица со утврдена инвалидност во смисла на членот 2 став (1) од овој закон.

(2) Статусот на заштитното друштво го утврдува Агенцијата за вработување на Република Македонија по претходно барање од заштитното друштво и документација за лицата со инвалидност кои ќе се вработат во заштитното друштво.

(3) Потребната документација и начинот за утврдување на статусот на заштитно друштво ја пропишува министерот за труд и социјална политика .

(4) Агенцијата за вработување на Република Македонија со решение го утврдува статусот на заштитно друштво во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(5) Против решението од ставот (4) на овој член работодавачот има право на жалба до министерот за труд и социјална политика, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 16

(1) Агенцијата за вработување на Република Македонија месечно врши проверка дали заштитното друштво ги исполнува условите од членот 15 став (1) од овој закон преку податоците добиени од Управата за јавни приходи за месечна пресметка за плаќање на придонеси од задолжителното социјално осигурување.

(2) Доколку друштвото ги исполнува условите од членот 15 став (1) од овој закон, Агенцијата за вработување доставува податоци до Министерството за труд и социјална политика за да се изврши поврат на средствата по основ на придонеси на задолжително социјално осигурување.

(3) Министерството за труд и социјална политика по добивање на податоците од ставот (2) на овој член врши поврат на средства по основ на придонеси на задолжително социјално осигурување.

(4) Министерот за труд и социјална политика поблиску го пропишува начинот на поврат на средства по основ на придонеси на задолжително социјално осигурување.

Член 17

(1) Новооснованото заштитно друштво е должно во периодот од 30 дена да ги вработи сите работници сметано од денот на првото вработување на работник на неопределено време во друштвото, во спротивно не го стекнува статусот на заштитно друштво и наредните три години не може да работи како заштитно друштво, во кој рок основачот или член на неговото потесно семејство не може да основа ново заштитно друштво.

(2) Доколку заштитното друштво не ги исполнува условите од членот 15 од овој закон повеќе од 60 дена непрекинато го губи статусот на заштитно друштво и наредните пет години не може да работи како заштитно друштво, во кој рок основачот или член на неговото потесно семејство не може да основа ново заштитно друштво.

Глава IV
ПОСЕБЕН ФОНД ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА УСЛОВИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТЕЊЕ
НА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ

Член 18

(1) Заради финансирање на работите за подобрување на условите за вработување, самовработување и работење на лица со инвалидност, професионална рехабилитација на лицата со инвалидност, адаптација на работно место, набавка на опрема поврат на средства за придонеси од задолжително социјално осигурување за лицата со инвалидност се основа посебен фонд.

(2) Посебниот фонд се финансира од:

- средства кои се уплаќаат од придонесот за вработување во висина од 10% , најдоцна до крајот на тековниот месец за претходниот ;
- средства по основ на паричен надоместок кој работодавачите го плаќаат доколку не вработат лице со инвалидност согласно овој закон;
- донации и подароци,
- други извори.

Средствата на посебниот фонд се водат на потсметка во Агенцијата за вработување на Република Македонија.

(3) Со средствата на посебниот фонд од став (2) на овој член управува Комисија од седум члена кои ги именува Владата на Република Македонија за време од три години. Во составот на Комисијата има претставници од: Министерство за финансии, Министерство за труд и социјална политика, Агенцијата за вработување на Република Македонија (во натамошниот текст: Агенција), Организација на работодавачите на Македонија, Национален Совет на инвалидски организации на Македонија, репрезентативен синдикат член на Економско социјалниот совет и претставник на Генералниот секретаријат на Владата на Република Македонија.

(4) Начинот за доделување на средства од Посебниот фонд, начинот на одлучување и работа на Комисијата од ставот (2) на овој член се утврдува со уредба која ја донесува Владата на Република Македонија.

(5) Комисијата од ставот (2) од овој член со корисникот на средствата од посебниот фонд склучува договор за користењето на средствата.

(6) Административно –техничките работи на Комисијата од ставот (3) на овој член ги врши Агенцијата.

(7) Неискористените средства од ставот (2) на овој член може да се користат за вработување на лица во социјален ризик по претходна одлука на Владата на Република Македонија.

Член 19

(1) Лице со инвалидност кое самостојно врши дејност како трговец-поединец, работодавач или заштитно друштво поднесува барање за доделување на средства од Посебниот фонд до Комисијата од членот 18 став (3) од овој закон.

(2) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за труд и социјална политика

(3) На правно лице кое не е заштитно друштво, може да му се доделат средства од Посебниот фонд за адаптација на работно место на кое ќе работи лицето со инвалидност . Висината на средствата се определуваат во зависност од видот и степенот на инвалидноста на вработеното лице со инвалидност најмногу до 200.000 денари.

(4) На заштитно друштво може да му се доделат средства од Посебниот фонд за вработено лице со инвалидност на неопределено време, адаптација на работно

место на кое работи лицето со инвалидност . Висината на средствата се определуваат во зависност од видот и степенот на инвалидноста на ново вработеното лице со инвалидност, најмногу до 300.000 денари.

(5) На лице со инвалидност од членот 2 став (1) од овој закон кога самостојно врши дејност може да му се доделат средства од Посебниот фонд за негово вработување на неопределено време најмногу до 300.000 денари.

(6) Комисијата од членот 18 став (3) од овој закон донесува решение за доделување на средствата од Посебниот фонд по претходно извршена контрола кај работодавачот, заштитното друштво или самовработеното лице дека е извршена адаптација на работно место на кое ќе работи лицето со инвалидност, односно е склучен договор за работно оспособување или професионална рехабилитација со тоа лице.

(7) Против решението донесено во прв степен, подносителот на барање има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(8) Средствата од ставовите (3), (4) и (5) на овој член се користат единствено за намената за која се доделени.

ГЛАВА V

Поволности за вработување на лица со инвалидност

Член 20

(1) Вработеното лице со инвалидност, кај кое е утврдена инвалидност во смисла на членот 2 став (1) од овој закон, се ослободува од плаќање на персонален данок од доход.

(2) Средствата за придонес за пензиско и инвалидско осигурување, придонес за здравствено осигурување и придонес за вработување за лицата од ставот (1) на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од средствата на посебниот фонд.

(3) Буџетот на Република Македонија за намените од ставот (2) на овој член, средствата ги обезбедува најмногу во висина на придонесите на една просечна бруто плата исплатена во Република Македонија во претходната година. За разликата од платата која го надминува овој износ, средствата за придонеси ги плаќа работодавачот .

(4) Одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член се однесуваат и за самовработеното лице со инвалидност.

Член 21

(1) Доколку на вработеното лице со инвалидност за кое се користени средства му престане работниот однос по која било основа или работодавачот го намалил бројот на вкупно вработените лица со инвалидност на неопределено време од членот 15 став (1) од овој закон, истиот е должен во рок од осум дена од денот на настанатата промена да ја извести Агенцијата.

(2) Доколку на лицето со инвалидност за кое се користени средства, не по негова вина и волја му престане работниот однос пред истекот на рокот од три години од денот на доделување на средствата, корисникот на средствата е должен во рок од три месеци на негово место да вработи друго лице со инвалидност без право повторно да користи средства од Посебниот фонд за вработување на лице со инвалидност во рок од три години од денот на засновањето на новиот работен однос.

(3) За лице со инвалидност на кое работниот однос му престанал не по негова вина и за кое работодавачот ги повратил средствата во Посебниот фонд, средства за негово повторно вработување може да се користат и пред истекот на рокот од ставот 3 на овој член.

(4) Корисникот на средства за вработување на лице со инвалидност кој нема да вработи друго лице со инвалидност на местото на лицето со инвалидност на кое му престанал работниот однос, во смисла на ставот 2 на овој член, или вакво право остварил врз основа на неточни податоци, должен е средствата да ги врати на Посебниот фонд во рок од 30 дена од денот на утврдувањето на состојбата во цел износ зголемени за банкарска камата на средства по видување.

(5) Ако работодавачот го намалил бројот на вкупно вработените лица со инвалидност од членот 2 став (1) од овој закон на неопределено време од денот на влегување во сила на овој закон, а за чие вработување се користени средства од Посебниот фонд, а на нивно место прими нови лица со инвалидност, не може да користи средства за вработување за ново примените лица со инвалидност.

(6) Корисникот на средствата на кој со решение му се доделени средства од Посебниот фонд врз основа на неточни податоци за кои знаел или морал да знае дека се неточни, односно на друг противправен начин го остварил правото на доделени средства од Посебниот фонд, е должен во рок од 60 дена да ги врати примените средства и да ја надомести евентуалната штета.

Глава VI

ПРОФЕСИОНАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА

Член 22

Постапка и услови за остварување на право на професионална рехабилитација

Професионалната рехабилитација во смисла на овој закон е збир на мерки и активности кои што се изведуваат со цел оспособување на лице со инвалидност за работа на соодветно работно место, негово вработување, задржување на постојното работно место или промена на занимање.

Член 23

Професионалната рехабилитација во смисла на овој закон ги опфаќа следните мерки и активности:

2) професионално информирање, советување и проценка на професионалните можности и способности, поради избор на занимање, програма за оспособување и вработување;

3) анализа на пазарот на труд, можност за вработување и вклучување на лице со инвалидност во работниот процес

4) проценка на можностите за спроведување, развој и усовршување на програми за професионална рехабилитација;

5) работно оспособување, доквалификација, преквалификација и програми за одржување и усовршување на работните и социјални вештини и способности во функција за подготовка за вработување;

6) изработка на план за потребната опрема и средства за работа;

6) информирање и советување за примена на различни технологии и техники за учење и работа;

- 7) поединечни и групни програми за вклучување на лицето со инвалидност во заедницата;
- 8) професионално учење, планирање и примена на одбраните технологии;
- 9) развој на мотивација и оспособување на лицето со инвалидитет во користењето на одбраната технологија;
- 10) едукација и тренинг семинари за работодавачите, стручните лица за работно оспособување и професионална рехабилитација и други лица;
- 11) прилагодување на работно место за лице со инвалидност;
- 12) стручна помош и следење на лице со инвалидност по вработувањето, со цел за негово ефикасно вклучување во работната средина, задржување на работното место и напредување;
- 13) информирање и поддршка за извори на финансирање.

Член 24

(1) Времетраењето на професионалната рехабилитација зависи од преостаната работна способност на лицето со инвалидност и начинот на нејзината организација и изведување.

(2) Професионалната рехабилитација на лице со инвалидност се организира и изведува во: отворени граѓански универзитети за доживотно учење, јавни установи за заштита и рехабилитација, средни стручни училишта, специјални училишта, заштитни трговски друштва за вработување на лица со инвалидност, работодавач или други правни субјекти со прилагодени или приспособени програми и кои што ги исполнуваат условите за вршење на мерки и активности за професионална рехабилитација.

(3) Поблиските услови, критериуми и стандарди за спроведување на мерки и активности за професионална рехабилитација ги пропишува министерот за труд и социјална политика по претходно мислење на министерот за здравство и министерот за образование и наука.

Член 25

(1) Мерките и активностите за професионална рехабилитација ги спроведува изведувачот на професионална рехабилитација од член 25 став (2) од овој закон врз основа на програма која содржи:

- 1) опис на работите и поединечни операции;
- 2) начин на практично и теоретско изведување на работите и поединечните операции;
- 3) технички, просторни, програмски, кадровски и организациски услови и
- 4) траење на професионалната рехабилитација

(2) За спроведување на мерките и активностите за професионална рехабилитација од членот 23 од овој закон изведувачот на професионална рехабилитација треба да добие одобрение од министерството за труд и социјална политика кое се издава по претходно мислење на органот надлежен за безбедност и здравје при работа и институцијата надлежна за стручно образование на возрасни

(3) За извршената професионална рехабилитација изведувачот на професионална рехабилитација му издава уверение на лицето со инвалидност кое ја завршило професионалната рехабилитација.

Глава VIII

ПОСТАПКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ИНВАЛИДНОСТ И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА

Член 26

(1) Барање за утврдување на инвалидност, како и барање за професионална рехабилитација може да поднесе лице со инвалидност, работодавач, родител односно старател или надлежен стручен орган до филијалата на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фондот) според местото на живеење или осигурување на барателот. Кон барањето за професионална рехабилитација се приложува решение за утврдена инвалидност односно намалена работна способност.

(2) Решение по барањето за инвалидност и работите кои може да ги извршува инвалидното лице, како и по барањето за професионална рехабилитација донесува месно надлежната филијала на Фондот, а врз основа на наодот даден од Комисијата за оцена на работната способност на Фондот.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член подносителот на барањето има право на жалба до министерот за труд и социјална политика, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(4) Во постапка за решавање за правата и обврските кои произлегуваат од овој закон ќе се применуваат прописите за општата управна постапка.

Член 27

(1) Средства за професионална рехабилитација на лице со инвалидност со намалена работна способност, настаната поради повреда на работа или професионална болест, ги обезбедува работодавачот кај кој лицето со инвалидност е во работен однос во време на настанувањето на повредата или професионалната болест.

(2) Средства за професионална рехабилитација на останатите лица со инвалидност се обезбедуваат од Посебниот фонд.

(3) Вработеното лице со инвалидност за време на професионална рехабилитација има право на отсуство од работа и не може да му престане работниот однос поради отсуство од работа заради траење на професионалната рехабилитација.

(4) Вработеното лице со инвалидност за време на професионална рехабилитација има право на надоместок на плата во висина од 80% од пензиската основа за определување на инвалидската пензија согласно Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

(5) Невработено лице со инвалидност за време на професионалната рехабилитација не заснова работен однос.

(6) Невработено лице со инвалидност кое е вклучено во мерките и активностите од член 23 точка 5 од овој закон има право на парична помош за време на траење на програмата во висина од 30% од минималната плата утврдена со закон, доколку професионалната рехабилитација се одвива во траење од најмалку 100 часа и доколку лицето со инвалидност не е корисник на паричен надоместок за време на невработеност или социјална парична помош.

Глава IX

НАДЗОР НА НАМЕНСКО ТРОШЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА ОД ПОСЕБНИОТ ФОНД

Член 28

(1) Комисијата од член 17 став (3) од овој закон квартално поднесува извештај до Владата на Република Македонија за остварените средства по сите основи и за вкупно остварените средства во Посебниот фонд од членовите 17 став (1) и 18 од овој закон, како и за доделувањето на средства од Посебниот Фонд согласно овој закон.

(2) Управата за јавни приходи, Државниот инспекторат за труд и Агенцијата на секои шест месеци поднесуваат извештај до Владата на Република Македонија за извршените контроли во однос на примената на одредбите на овој закон.

(3) Доколку се утврди ненаменско користење на средствата од член 18 ставови (4), (5) и (6) од овој закон, Комисијата со решение поведува постапка за поврат на доделените средства.

Член 29

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон врши Министерството за труд и социјална политика.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон кои се однесуваат на посебните услови за вработување и работење на инвалидното лице врши Државниот инспекторат за труд.

Глава X

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 30

(1) Глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на работодавач доколку не уплати паричен надоместок од член 8 став (2) од овој закон

(2) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на работодавач доколку постапи спротивно на членовите 2 став (7) , 5 став (5), 10 став (2), 12 став (5), 19 став (3) и 21 став (1), (2), (5), (6), (7) и (8) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на работодавач доколку не ја извести Агенцијата за вработување на Република Македонија согласно член 7 став (3), и (7) од овој закон.

(4) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок од ставот (1), (2) и 3 на овој член и на одговорното лице кај работодавачот.

Член 31

(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок заштитното друштво ако не ги исполнува условите од членот 14 став (1) или постапи спротивно на член 12 став (5) и член 19 став (4) од овој закон

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во заштитното друштво.

Член 32

Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на самовработено лице доколку постапи спротивно на член 19 став (5) од овој закон.

Член 33

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на член на Комисија од член 18 на овој закон доколку постапи спротивно на членовите 18 став (5) и 19 став (6) од овој закон.

Глава XI

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 34

Започнатите постапки пред денот на влегувањето на сила на овој закон ќе се завршат според одредбите од на овој закон.

Член 35

Агенцијата за вработување на Република Македонија и Комисијата за оцена на работната способност дава стручна помош и едукација за работодавачите за прилагодување на работно место за лицата со инвалидност, стручна помош и следење на лице со инвалидност по вработувањето, информирање и поддршка за извори на финансирање.

Член 36

Подзаконските акти чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 37

1) Вработените во заштитно друштво основано пред влегување во сила на овој закон како и вработените во заштитно друштво основано по денот на влегување во сила на овој закон, а кои не се инвалидни лица и се вработени на неопределено време се ослободуваат од плаќањето на персонален данок од доход и за нив се обезбедуваат средства за придонес за пензиско и инвалидско осигурување од Буџетот на Република Македонија најмногу до една просечна бруто плата исплатена во Република Македонија во претходната година, до **1 октомври 2016 година**

(2) По истекот на периодот од став (1) на овој член престанува ослободувањето од плаќањето на социјалните придонеси и персоналниот данок на доход.

Член 38

Со денот на отпочнувањето на примена на овој закон престанува да важи Законот за вработување на инвалидни лица ("Службен весник на Република Македонија" бр. број 44/2000, 16/2004, 62/2005, 113/2005, 29/2007, 88/2008, 161/2008, 99/2009 и 136/2011).

Член 39

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ а ќе се отпочне да се применува од 1 март 2015

година, освен членот 13 кој ќе отпочне да се применува од 1 јануари 2016 година а членовите 7,8, 23, 24, 25, 26, 27, 28 и 29 ќе отпочнат да се применуваат од 1 2016 година.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ

Во Глава I од законот се уредува дефиницијата на лице со инвалидност и начелата на коишто се заснова овој закон. Со новиот предлог закон дефиницијата на инвалидноста е насочена кон два сегмента:

- пред се кон утврдување дали се работи за лице со инвалидност со трајни телесни, сетилни, ментални или интелектуални оштетувања
- спреченоста на лицето поради овие оштетувања да учествува целосно и ефективно во општеството на еднаква основа со другите граѓани.

Во Главата II се уредува квотниот систем за вработување на лица со инвалидност. Имено, се предлага секое претпријатие (од јавен и приватен сектор) кој има над 35 вработени да има обврска да вработи по едно лице со инвалидност. Се

предлага квотата да изнесува од 2% до 6% од вкупниот број на вработени, во зависност од дејноста која ја врши работодавачот.

При вработувањето работодавачот нема обврска да се води од видот и степенот на инвалидност, односно може да вработи лица кои се дефинираат како лица со инвалидност. Изборот на лицето кое ќе се вработи ја врши самата компанија (работодавач). За исполнување на обврската за вработување на лица со инвалидност кај работодавач се засметуваат вработените лица со инвалидност, учениците со пречки во развојот и студенти со инвалидност на пракса кај работодавачот, лица со инвалидност на работно, односно стручно оспособување за работа без засновање на работен односно, најмногу до шест месеци и лица со инвалидност чии што редовно образование го стипендира работодавачот.

Доколку претпријатијата вработат повеќе лица од предвидениот минимум добиваат награди во вид на парична награда за исплата на плати на лицата со инвалидност.

Доколку фирмите не вработат лице со инвалидност, а имаат обврска, ќе плаќаат паричен надоместок во висина од 70% од минималната плата (во бруто износ) односно 9.198,00 денари (13.140,00 денари е бруто минимална плата за 2014 година). Средствата од овој надоместок ќе се уплаќаат во посебен фонд и ќе се користат за професионална рехабилитација на лицата со инвалидност, стручно оспособување на лицата со инвалидност, финансиска поддршка на компаниите кои ќе вработат лица со инвалидност во однос на адаптација на работното место, стручно оспособување на работниците и др.

Преку воведување на квотниот систем за вработување на лица со инвалидност се овозможува адекватна социјална инклузија на лицата со инвалидност, бидејќи тие работници под исти услови ќе конкурираат на активниот пазар на труд и ќе работат под исти услови како и останатите работници. Истовремено, компаниите стануваат општествено одговорни бидејќи вработуваат лица со инвалидност.

Во Главата III се уредува работењето заштитните трговски друштва. Се предлага заштитните друштва да се основаат и работат под истите услови како и досега сега, односно како трговски претпријатија. Заштитно друштво може да се основа и да работи како заштитно друштво ако вработува најмалку десет лица на неопределено време од кои најмалку 40% се инвалидни лица од вкупниот број на вработени, од кои најмалку половината се лица со утврдена телесна, сетилна, ментална или интелектуална инвалидност.

Новина е тоа што статусот на заштитно друштво ќе го утврдува Агенцијата за вработување. Исто така, Агенцијата ќе врши контрола дали заштитното друштво ги исполнува законските услови во однос на број на вработени и вработени на лица со инвалидност.

На заштитно друштво, може да му се доделат средства од Посебниот фонд за адаптација на работно место на кое ќе работи инвалидното лице. Висината на средствата се определуваат во зависност од видот и степенот на инвалидноста на вработеното лице со инвалидност најмногу до 300.000 денари. Средствата за придонес за пензиско и инвалидско осигурување, придонес за здравствено осигурување и придонес за вработување за лицата со инвалидност се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, најмногу во висина на придонесите на една просечна бруто плата исплатена во Република Македонија во претходната година.

Во Главата IV се уредува работата на Посебниот фонд. Заради финансирање на работите за подобрување на условите за вработување, самовработување и работење на лица со инвалидност, професионална рехабилитација на лицата со инвалидност, адаптација на работно место и набавка на опрема се основа посебен фонд за подобрување на услови за вработување и работење на лица со инвалидност. Како и во досегашната примена на Законот за вработување на лица со инвалидност и со новиот закон се предлага да постои Посебен фонд. Се предлага со средствата на посебниот фонд да управува Комисија од седум члена кои ги именува Владата на Република Македонија за време од три години. Во составот на Комисијата има претставници од: Министерство за финансии, Министерство за труд и социјална

политика, Агенцијата за вработување на Република Македонија, Организација на работодавачите, Национален Совет на инвалидски организации на Македонија, репрезентативен синдикат член на Економско социјалниот совет и генералниот секретар на Владата на Република Македонија.

Се предлага средствата на посебниот фонд да се водат на потсметка во: Агенцијата за вработување на Република Македонија.

Главата V ги регулира поволностите за вработување на лица со инвалидност. Имено, на правно лице кое е заштитно друштво, може да му се доделат средства од Посебниот фонд за адаптација на работно место на кое ќе работи инвалидното лице. Висината на средствата се определуваат во зависност од видот и степенот на инвалидноста на вработеното лице со инвалидност најмногу до 300.000 денари.

Средствата за придонес за пензиско и инвалидско осигурување, придонес за здравствено осигурување и придонес за вработување за лицата со инвалидност се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, најмногу во висина на придонесите на една просечна бруто плата исплатена во Република Македонија во претходната година.

На правно лице кое не е заштитно друштво, може да му се доделат средства од Посебниот фонд за адаптација на работно место на кое ќе работи инвалидното лице. Висината на средствата се определуваат во зависност од видот и степенот на инвалидноста на вработеното лице со инвалидност најмногу до 200.000 денари.

Средствата за придонес за пензиско и инвалидско осигурување, придонес за здравствено осигурување и придонес за вработување за лицата со инвалидност се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, најмногу во висина на придонесите на една просечна бруто плата исплатена во Република Македонија во претходната година.

На инвалидно лице кога самостојно врши дејност како трговец поединец може да му се доделат средства од Посебниот фонд за негово вработување на неопределено време најмногу до 300.000 денари.

Новина во законот претставува законското уредување на професионалната рехабилитација на лицата со инвалидност која е опфатена со одредбите од Глава VI . Професионалната рехабилитација на лицата со инвалидност содржи: утврдување на работна способност и проценка на психолошка, ментална и социјална способност на лицето со инвалидност ; психо-социјална поддршка и помош за насочување на лицето со инвалидност на соодветна програма за развој на работна и социјална мотивација, анализа на работно место, материјали за работа и работна средина, и препорака за адаптација на работно место, изработка на индивидуален план за работа, работно оспособување, доквалификација, преквалификација на лицето со инвалидност за соодветно занимања /работно место согласно потребите на отворениот пазар на труд и професионалните способности на лицето со инвалидитет и др. За почеток се предлага професионалната рехабилитација да се врши во отворени граѓански универзитети за доживотно учење, јавни установи за заштита и рехабилитација, средни стручни училишта, специјални училишта, заштитни трговски друштва за вработување на лица со инвалидност, работодавач или други правни субјекти со прилагодени или приспособени програми и кои што ги исполнуваат условите за вршење на мерки и активности за професионална рехабилитација.

Професионалната рехабилитација ќе се реализира по претходно одобрен план и мерки за релаизација на истата и ќе се финансира од посебниот фонд. Средствата за професионална рехабилитација на лице со инвалидност со намалена работна способност настаната поради повреда на работа или професионална болест, настанати по стапување на сила на овој закон, ги обезбедува работодавачот кај којшто лицето со инвалидност е во работен однос во време на настанувањето на повредата или професионалната болест.

Со Глава VII с е уредува постапката за утврдување на инвалидноста и професионалната рехабилитација. Постапката започнува со барање до филијалата на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување по што се врши утврдување на

статусот на инвалидно лице од Комисијата за оцена на работната способност. Новина е што наместо наод, оценка и мислење за утврдената инвалидност на лицето ќе му се издава управен акт- решение , односно се воспоставува управна постапка и во овој дел.

Главата VIII и IX се однесуваат на надзорот на спроведување на законот и прекршочни одредби.